

Op 1 december 1989 organiseerde de v.z.w. 'Water, Energie en Leefmilieu', in samenwerking met het Centrum voor Natuurbeschermingseducatie (regio Brugge) een druk bijgewoonde studiedag over het Zwin, en dit naar aanleiding van de natuurbeschermingswerken in uitvoering op initiatief van het Bestuur der Waterwegen.

Een 100-tal belangstellenden verkozen ook deel te nemen aan het geleid bezoek aan het Zwin. Door het zeer koude weer en de dichte mist, kreeg het bezoek een bijzondere allure: het gebrek aan vergezichten werd ruimschoots gecompenseerd door het intens contact met de natuur in barre omstandigheden. Het middagmaal werd genuttigd in Châlet 'Het Zwin'.

Het panel met van links naar rechts: E. Kuycken, A. Vermeulen, M. Meulblok, G. Burggraave, J. Persijn, O. Van Steenberghe en P. De Wolf.

De namiddagzitting werd geleid door J. STRUBBE, beheerder van de v.z.w. WEL. Volgende onderwerpen werden achtereenvolgens behandeld:

- De verzanding van het Zwin.
(M. RYCKAERT, wetenschappelijk medewerker aan de Rijksuniversiteit te Gent, Historische Geografie).
- Observatie van het Zwin vanuit de lucht.
(D. FRANSAER, Eurosense, Wemmel).
- De aanzandingsmechanismen van het Zwin en de maatregelen om hieraan te verhelpen.
(P. DE WOLF, wnd. e.a. Ingenieur van bruggen en wegen - hoofd van Dienst, Ministerie van Openbare Werken, Bestuur der Waterwegen)
- Natuurwetenschappelijke waarde van het Zwin.
(G. BURGGRAEVE, Conservator 'Het Zwin').
- Algemeen beleidsplan ter bescherming en behoud van het Zwin.
(A. VERMEULEN, Directeur-Generaal, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - A.R.O.L.).

De referaten werden afgedrukt in het tijdschrift 'WATER' nr. 49.

Hoogtepunt van de studiedag was ongetwijfeld de levendige discussie onder leiding van BRT-journalist Johan PERSIJN, waaraan de sprekers deelnamen, uitgebreid o.m. met dhr. MEULBLOK (Nederlands lid van de Technische Werkgroep van de Zwincommissie), dhr. KUYKEN (Directeur van het Instituut voor Natuurbehoud te Hasselt en dhr. VAN STEENBERGEN (Directeur Centrum voor Natuurbeschermingseducatie). Ook het publiek nam intens deel aan de discussie.

Tijdens deze studienamiddag werd een totaalbeeld geschapen van het Zwin, eens een economische belangrijke maritieme toegangsweg naar de Zwinhavens van weleer, nu een natuurgebied met internationale vermaardheid.

Het Zwin heeft op dit ogenblik nog slechts een erg bescheiden omvang. Nochtans heeft het voor Vlaanderen een unieke betekenis. Dank zij zijn gunstige ligging aan het Zwin kon de haven van Brugge uitgroeien tot een uniek handelscentrum, dat van Vlaanderen één

van de machtigste vorstendommen van Europa gemaakt heeft. De Vlamingen hebben zich in de late middeleeuwen ontpopt als een volk van waterbouwers, die buitengewoon inventief waren om de maritieme toegankelijkheid naar hun zeehavens te verzekeren. In de 13de eeuw werd reeds gebaggerd in het Zwin, er werd in de 14de eeuw reeds gebruik gemaakt van loodsen en in de 15de eeuw werden de vaargeulen reeds bebakend. Om het bovendebiet van het Zwin te verhogen werd overwogen het debiet van de Leie af te tappen naar Brugge, een projekt dat trouwens in de 19de eeuw (maar dan om andere redenen) uitgevoerd werd.

De economische rol van het Zwin is nu definitief achter de rug. Het Zwin is, te samen wellicht met het veel kleiner natuurgebied 'De IJzermonding', een getuige van de mondingsgeschiedenis van onze Vlaamse kust. Als vogelreservaat bezit het Zwin een internationale vermaardheid, die culmineerde in de opname van het gebied in de lijst van watergebieden met internationale betekenis als woongebied voor watervogels, zoals dit bepaald werd in de Conventie van Ramsar (1971). Doordat Vlaanderen deze conventie onderschreven heeft, heeft het zich ook internationaal verbonden tot bescherming van dit gebied.

Het Zwin is sinds zijn ontstaan onderhevig aan verzanding, ook nu nog. Het natuurlijk proces werd in de laatste decennia versneld door de recente massale opspuitingen van de Oostkust. De verdere verzanding van het Zwin moet ook nu afgeremd worden, nu niet om economische redenen, maar om een uniek natuurgebied te behouden.

Het Bestuur der Waterwegen van het Ministerie van Openbare Werken heeft niet nagelaten snel over te gaan tot het uitvoeren van de nodige waterbouwkundige werken om het Zwin in stand te houden. Het betreft hier zonder enige twijfel het eerste voorbeeld in Vlaanderen van unieke waterbouw, waarbij door zachte milieuvriendelijke ingrepen de evolutie van een volledig natuurgebied in een beslissende richting gestuurd wordt. De aanpak is, zoals het hoort, voorzichtig en behoedzaam. Aanvullende werken worden in het vooruitzicht gesteld.

De Vlaamse Kust heeft slechts een lengte van 65 km, maar is van een zeer grote economische waarde. Deze activiteiten oefenen een druk uit op het natuurgebied. De recreatiedruk van de toeristen uit Nederland in de onmiddellijke omgeving van het Zwin is erg groot, onaanvaardbaar groot.

Hierna volgt een citaat uit de slottoespraak van de heer Eric STROOBANTS, Voorzitter van de v.z.w. 'WEL'.

'Het Zwin is een internationaal natuurgebied, gelegen op het grondgebied van twee landen, België en Nederland. Het beheer en het behoud van het Zwin vergt internationale samenwerking. Deze samenwerking moet zich uitstrekken tot de planologische inrichting van het gebied rond het Zwin, dat moet uitgebouwd worden tot een doeltreffende buffer tussen het natuurgebied en de recreatiezones. Afspraken moeten terzake gemaakt worden tussen het Vlaamse Gewest en Nederland. Misschien moet wel een volwaardig Verdrag over het Zwin afgesloten worden.

Dit kan geen probleem vormen, vermits beide landen dezelfde visie hebben op het behoud van het Zwin.

De conclusies van deze studienamiddag zijn voor de hand liggend. Op de overheid, in de eerste plaats het Vlaamse Gewest, rust de plicht om door actieve waterbouw het Zwin te behouden als unieke biotoop van slikken en schorren. Samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen is vereist'.

Tot slot werd een receptie aangeboden door de firma Depret uit Zeebrugge, die belast is met de uitvoering van de instandhoudingswerken aan het Zwin.